

Стратегія навчання, викладання та оцінювання Бредфордського університету (Великобританія)

У глобальному середовищі 21 століття головною метою світових університетів стає підготовка конкурентоспроможних випускників, здатних швидко та нестандартно розв'язувати різноманітні проблеми. Питання стратегії навчання, викладання та оцінювання в сучасних умовах розглядається багатьма університетами як імператив майбутнього розвитку. Для вирішення стратегічних цілей та реакції на зміни в зовнішньому освітньому середовищі (наприклад, застосування електронних засобів навчання) Бредфордський університет (Великобританія) розробив власну Стратегію навчання, викладання та оцінювання (CHVO). Успіхи цього університету, за результатами опитування роботодавців Йоркширу та Північної Англії (Time Good University 2008) підтверджують, що студенти чітко розуміють необхідність отримання сучасних знань та володіють базовими і ключовими компетенціями, необхідними для їх професійної діяльності. CHVO цілком відповідає та інтегрується в систему корпоративних цінностей університету, опосередковує його інституціональну політику, принципи діяльності та академічну практику.

Стратегія навчання, викладання та оцінювання, котра є офіційним документом Бредфордського університету, складається із шести розділів, які містять відповідні ключові засади організації навчального процесу. Розглянемо детальніше кожен з них.

Розділ 1. Загальні принципи та університетська програма

Стратегічно важливим напрямом розвитку Бредфордського університету є перманентне і якісне вдосконалення навчального процесу, що забезпечується шляхом розроблення та впровадження доступних і гнучких програм викладан-

Олена Циркун

Старший викладач кафедри іноземних мов
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана

ня, навчання й дослідницької роботи, підкріплюється висококваліфікованими і високомотивованими співробітниками університету та повною мірою відповідає місії університету — «змусити знання працювати».

Загальними університетськими принципами є такі:

- університет пропонує навчальні програми, які задовольняють потреби і очікування студентів, відповідають зовнішнім вимогам;

- університет заохочує і мотивує студентів брати активну участь у процесі навчання завдяки інноваційним програмам і різноманітним методам навчання;

- університет забезпечує студентів знаннями та розумінням, що підтримується особистісним і професійним розвитком, з метою надати студентам змогу виконувати свою роль «послів університету» та ефективних громадян.

Університетські механізми підтримки студентів та послуги забезпечують академічну і наставницьку підтримку різноманітної студентської спільноти та їхніх специфічних потреб, за допомогою освітніх фондів підтримки та стипендій (з 2006 р.).

Розділ 2. Особистісний розвиток студентів

Університет повністю підтримує студентів у їх особистісному розвитку. Можливості навчання та бажані результати студентів враховані у програмах та відповідних модулях. Програми також передбачають розвиток дисциплінарних, професійних та особистісних умінь і навичок студентів. Це дає їм можливість повністю бути впевненими у своєму прогресі та отриманих знаннях.

Усі студенти, які навчаються довше ніж один семестр, регулярно отримують огляд своїх академічних успіхів та рекомендації щодо особистісного розвитку. Такий огляд має відповідати потребам кожного студента. Наприклад, в огляді успішності випускників університету більше звертається уваги на життєві перспективи, перегляд загальних цілей, ніж окремі специфічні професійні можливості, які є більш важливими для студентів молодших курсів. Формат і структура такого огляду різняться відповідно до курсу або програми.

Для того щоб повністю врахувати навички та професійні досягнення студентів, навчальні курси включають у себе певні стратегії, які допомагають особистісному розвитку студентів. Курси можуть спиратися на одну з моделей, а саме:

Модель 1 — заснована на можливостях.

Модель 2 — заснована на прогресі та успіхах.

Модель 3 — заснована на оцінюванні прогресу.

Розглянемо кожну з них детальніше.

Модель 1 — заснована на можливостях.

Студентам надаються можливості для розвитку професійних/базових навичок та особистісного прогресу. Такі можливості враховані у програмах навчання. Досягнення та прогрес студентів підлягають постійному моніторингу. Студентам пропонується обирати додаткові дисципліни як доповнення до їхнього плану особистісного розвитку.

Модель 2 — заснована на прогресі та успіхах. Ця модель включає всі особливості моделі 1. Проте додаткові заняття, що допомагають розвитку навичок та особистісному розвитку, внесені до відповідних програм та оцінюються за допомогою системи модульного контролю. Модулі, які передбачають розвиток специфічних навичок особистісного розвитку, враховуються також.

Модель 3 — заснована на оцінюванні прогресу. Ця модель об'єднана з моделлю 2. Крім того, передбачається наявність базових модулів

на всіх стадіях навчального курсу. Оцінювання специфічних аспектів особистісного розвитку студентів здійснюється за допомогою діагностичних, нормативних та сумативних тестів. Модель передбачає використання планів особистісного розвитку студентів. Детальнішу інформацію наведено нижче, у таблиці 1.

Принципи:

1. Студенти отримують регулярний огляд свого прогресу, який включає підтримку особистісного розвитку.

2. Можливості для розвитку професійних/основних умінь та особистісний розвиток повністю враховані в програмах та модулях.

3. Можливості для розвитку професійних/основних умінь закладені у навчальний розклад так, що вони відповідають загальним цілям та програмі навчання.

4. Студенти можуть слідувати за своїми успіхами у навчанні, вести облік особистісного розвитку через Інтернет.

Розділ 3. Оцінювання

Це одна з найважливіших частин навчальної діяльності університету. Ясність системи оцінювання — ключ до виконання університетом його призначення. Університет оцінює студентів для того, щоб:

забезпечити відповідні методи навчання студентів;

допомогти студентам краще розуміти себе і свої можливості;

підтвердити і винагородити досягнення студентів;

виконувати різноманітні вимоги перевірки якості, з метою забезпечити ефективність навчання та відповідність стандартам;

підтвердити досягнення студентами необхідних навчальних цілей;

продемонструвати, що студенти готові перейти на вищий рівень навчання.

Цілі університетської стратегії полягають у тому, щоб знайти баланс між ефективністю і ресурсами, необхідними для досягнення цих цілей, а також забезпечити належний баланс між нормативним та сумативним видами оцінювання. Оцінювання використовується для забезпечення та підтримки найважливіших результатів навчання і викладання (табл. 2).

Принципи:

1. Зворотний зв'язок.

Студенти мають отримувати відгук на результати навчальної діяльності, наприклад на курсову роботу, який чітко відповідає критеріям оцінювання результатів, про які повідомляють студентів перед початком роботи. Відгук має бути всеохоплюючим

і зрозумілим, аби студенти мали змогу вдосконалити свою діяльність у майбутній роботі.

2. Прозорість. Викладачі, екзаменатори, студенти повинні чітко розуміти, як оцінюються та опрацьовуються результати діяльності, і як ухвалюються відповідні рішення щодо кінцевих оцінок.

3. Чесність. Чесність є логічним наслідком прозорості процесу. Вона передбачає відсутність упередженості, забезпечення різноманіття оцінювальних систем, і однакове ставлення до всіх студентів.

4. Валідність. Методи оцінки оцінюють те, чому університет навчає і те, наскільки університет забезпечує студентів можливостями отримати знання.

5. Надійність. Надійним є оцінювання, котре узгоджене між різними екзаменаторами, послідовно запроваджується окремим екзаменатором і чесно представляє студентські можливості.

Розділ 4. Електронне навчання

Бредфордський університет активно підтримує використання інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ) у навчанні та викладанні всіх рівнів: додипломної, післядипломної освіти та подальшого професійного розвитку.

Університет вважає, що відповідне використання таких технологій може підвищити якість

Таблиця 1

ВПЛИВ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ НА НАВЧАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Головні навчальні результати, очікувані від усіх студентів	Для досягнення цих результатів план особистісного розвитку забезпечує студентів можливостями
Предметні та професійні знання	Усвідомлювати свій рівень знань предмета, особистісний і професійний розвиток та розробляти план дій для покращання результатів навчання
Ефективне спілкування в інформаційну епоху	Відображати свій прогрес, інтегрувати досвід та готувати документи/презентації, які демонструють розвиток
Ефективна робота в команді та групах	Усвідомлювати досвід та прогрес у ситуаціях, які передбачають співпрацю та різноманіття поглядів
Незалежність та навчання впродовж життя	Розробляти плани, які відображають індивідуальні прагнення студентів, та підтримують їхній розвиток як незалежних особистостей
Успішність студентів та можливість працевлаштування	Підбирати інформацію, яка допоможе у плануванні кар'єри та оцінюванні можливостей

Таблиця 2

ВПЛИВ ОЦІНЮВАННЯ НА НАВЧАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Головні навчальні результати, очікувані від усіх студентів	Для досягнення цих результатів оцінювання здійснюється для забезпечення
Предметні та професійні знання	Чіткої оцінки та зворотного зв'язку зі студентами щодо їх діяльності
Ефективне спілкування в інформаційну епоху	Підтвердження компетенцій у використанні відповідних інформаційно-комунікаційних технологій
Ефективна робота в команді та групах	Відповідного зворотного зв'язку стосовно розвитку груп та спільної проектної роботи
Незалежність і навчання впродовж життя	Прогресивного використання оцінювання з боку інших студентів та самостійного оцінювання для поліпшення усвідомлення власних успіхів
Успішність студентів та можливість працевлаштування	Належної допомоги розвитку студентів за допомогою нормативного та сумативного оцінювання

навчання студентів, розширити доступ до університетських лекцій, а також удосконалити ефективність викладання та оцінювання. Зокрема, це стосується навчання, що потребує досліджень, де використання ІКТ у дослідницькій роботі зростає високими темпами.

Бредфордський університет визначає електронне навчання як «використання інформації, комунікацій та навчальних технологій для проведення, сприяння чи вдосконалення навчання, викладання та оцінювання».

Виходячи з цього визначення вважається, що будь-хто, хто використовує електронну пошту чи веб-ресурси у роботі зі студентами, вже займається електронним навчанням. Хоча віртуальне середовище навчання (ВСН) є найбільш поширеною формою електронного навчання, воно може включати й такі засоби:

Апаратні засоби:

- комп'ютери;
- інтерактивні дошки;
- портативні пристрої (наприклад, цифрові камери та записуючі прилади);
- мобільні пристрої, наприклад, телефони чи електронні записники.

Програмне забезпечення:

- офісне програмне забезпечення (текстові редактори, бази даних, розрахункові таблиці);
- пов'язане з Інтернетом (веб-браузери, електронна пошта).

Усе вищезазначене може підвищити якість навчання за допомогою впровадження таких засобів:

- мультимедійні курси лекцій;
- електронна пошта (індивідуальна та групова розсилка);
- електронні консультації та лекційні записи;
- онлайн-повідомлення;
- розповсюдження результатів колективної роботи (наприклад, записи з електронної дошки, фотодосліджень);
- аудіо- та відеоконференції.

Університет підтримує ці технології та сприяє використанню їх співробітниками для допомоги студентам у навчанні. Електронне навчання може бути використане для допомоги у досягненні головних навчальних цілей у такий спосіб (див. табл. 3).

Принципи:

1. Електронне навчання використовується з метою розширення доступу до освітньої бази університету, а також для того, щоб надати відповідну підтримку студентам усіх рівнів.

2. Електронне навчання є частиною основної діяльності усіх підрозділів університету як невід'ємна частина цілісної електронної стратегії, що включає такі компоненти (див. табл. 4).

Особливе фокусування на навчанні також сприяє освіті впродовж усього життя. Це включає в себе такі заходи (див. табл. 5).

Принципи:

1. Професорсько-викладацькому складу надається підтримка у розвитку навичок для відбору та використання переліку засобів, технік та інструментів електронного навчання, з метою поліпшення ефективності та продуктивності практики викладання.

2. Усім студентам надається підтримка у розвитку навичок для відбору та використання переліку засобів, технологій та інструментів електронного навчання, щоб поліпшити ефективність та продуктивність навчання.

3. Університет упроваджує об'єктивно обґрунтований принцип затвердження нових технологій, використовуючи розробки відповідних національних і міжнародних ресурсів, та заохочуючи проведення власних досліджень, практики та інноваційної діяльності.

Розділ 5. Різноманітність та включеність

Університет має відмінну репутацію щодо реалізації програм розширеного навчання, виходячи з однієї із своїх головних цінностей — боротьби з нерівністю, впровадження різноманітності. Університет діє на засадах соціальної справедливості, доступності, рівності та включеності в усіх сферах діяльності.

Університет розробляє і впроваджує навчальну практику та процеси, які відображають соціальні й культурні зміни у суспільстві, надає можливість отримання різноманітного досвіду та заохочує співробітництво у навчанні.

Університет забезпечує академічне середовище, що дає можливість студентам ділитися відмінностями та перспективами шляхом ефективної комунікації одного з іншим, аби покращити культурну обізнаність та навчальний досвід. Цей процес супроводжується диверсифікованістю та включенням у процеси освіти, навчання та оцінювання з метою максимізації можливостей для всіх студентів.

Однак університет засвідчує, що деяка поведінка та цінності є неналежними й активно захищає студентів від пригноблюючої антисоціальної поведінки інших осіб чи груп у суспільстві.

Диверсифікація передбачає існування різноманітного і контрастного досвіду студентів та потреб у навчанні, які університет намагається узгодити через політику.

Університет працює у різноманітному суспільстві й набирає студентів з різних спеціальностей та національностей, що сприяє навчанню разом.

Включеність передбачає, що кожен має рівні можливості бути залученим до освіти, соціальних і культурних процесів. Практика включеності не

Таблиця 3

ВПЛИВ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ НА НАВЧАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Головні навчальні результати, очікувані від усіх студентів	Електронне навчання допомагає у досягненні таких результатів
Предметні та професійні знання	Підтримка усіх модулів та відповідне програмне забезпечення для допомоги у предметному та професійному розвитку
Ефективне спілкування в інформаційну епоху	Використання прогресивних засобів у он-лайн спілкуванні/співпраці, а також електронного обладнання для презентацій
Ефективна робота в команді та групах	Використання засобів он-лайн співпраці для підтримки групової роботи з акцентом на усвідомленні культурних особливостей
Незалежність та навчання впродовж життя	Використання прогресивних можливостей електронного навчання, електронних портфелів, обробка електронної інформації
Успішність студента та можливість працевлаштування	Набуття відповідних ІКТ-навичок з усіх дисциплін

Таблиця 4

КОМПОНЕНТИ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ

Управління	Збагачення досвіду студентів	Удосконалення процесу навчання
Використання електронного навчання для підвищення якості управлінських рішень Використання ІКТ для розширення доступу студентів до всієї необхідної інформації	Використання електронного навчання для покращання викладання, наприклад, створення презентацій, доступних для он-лайн перегляду та включення додаткових матеріалів/зразків Розширення доступу до навчальних ресурсів, включаючи бібліотечні каталоги, бази даних, електронні журнали Робота з інвалідами	Інноваційна педагогіка Навчальні програми Використання відповідного програмного забезпечення

Таблиця 5

ЕЛЕКТРОННЕ НАВЧАННЯ ДЛЯ НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Покращання навчання студентів упродовж життя			
Інноваційна педагогіка	Програмне забезпечення	Пакети та комплекс програм	Електронні портфелі
Застосування електронного навчання з метою підвищення самостійного навчання студентів, наприклад, за допомогою: залучення викладачів та студентів до діалогу, он-лайн дискусії Підтримка можливостей самоцінювання Розвиток студентської автономії шляхом розширення самостійного навчання	Розроблення та впровадження невеликих програмних доробків для розв'язання спеціальних освітніх проблем, включаючи: — використання консультацій для розвитку базових/загальних навичок; — підтримка інструментів навчання, таких як складання карт	Університетське інвестування в основні пакети та матеріали, які можуть бути використані в академічних програмах. Включає пакети, зроблені на базі освітніх ініціатив та комерційних практик. Прикладом є використання MindGenius з метою надати можливість працівникам і студентам складати електронні інтелектуальні мапи	Онлайн-підтримка розвитку та інтеграції основних навичок

передбачає дискримінації або виключення осіб чи їх групи від навчання.

Диверсифікація та включеність — це фундаментальні цінності, упроваджені в педагогічну практику, яка відображає соціальні зміни та дає змогу розкритися широкому колу студентів, незалежно від статі, віку, раси, кольору, національності або громадянства, релігійних чи політичних переконань, сімейного статусу, сексуальної орієнтації.

Диверсифікація та включення застосовуються для підтримки основних навчальних здобутків, як показано у табл. 6.

Принципи:

1. Університет гарантує, що освітні потреби й інтереси студентів визнані та належним чином ураховані.
2. Університет прагне сприяти розвитку співробітників і студентів, які цінують інвестиції в людський капітал, та поліпшенню їхнього розуміння розмаїття.
3. Університет дає можливість співробітникам розвивати відповідні професійні навички та компетенції, необхідні для університетського навчання, викладання та стратегії оцінювання.

Розділ 6. Успіх студентів

Сучасні дослідження у сфері досягнення студентського успіху свідчать, що різні фактори впливають на прогрес студентів, і тому для них важлива сприятлива атмосфера, що враховує низку факторів. Це означає, що в університеті мають розроблятися комплексні стратегії та програми,

які передбачають підтримку студентів на різних етапах навчання, за такими напрямками:

- надання університетом допомоги з прийняття студентами рішень відносно курсів/програм, які їм підходять і до яких вони підготовлені;
- приділення належної уваги загальному досвіду студентів, наприклад, соціалізації і створенню сприятливих умов для їх адаптування до університетського життя на ранніх етапах навчання;
- всебічне сприяння тому, щоб студенти були добре підготовлені та відповідали вимогам свого курсу/програми;
- підтримка студентів, які не справляються з вимогами курсу/програми;
- враховування значення подій, які впливають на життя студентів.

Заходи зі стимулювання студентського успіху використовуються для забезпечення основних освітніх результатів навчання, викладання та стратегії оцінювання, як показано в табл. 7.

Принципи:

1. Максимально можливий обсяг інформації надається перспективним студентам. Ця інформація також є доступною для широкого кола потенційних студентів.
2. Університет буде набирати студентів, які мають реальний шанс на успіх, і консультувати їх згідно з їхніми інтересами.
3. Університет визнає важливість соціальних процесів, підтримки, які можуть сприяти ефективному досвіду навчання.
4. Університет розглядає академічну неуспішність як можливість розвитку.

Таблиця 6

ВПЛИВ РІЗНОМАНІТНОСТІ ТА ВКЛЮЧЕНОСТІ НА НАВЧАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Основні результати навчання, які очікуються від студентів	Різноманітність та включення забезпечують навчальні результати шляхом упровадження
Предметні та професійні знання	Спеціальних модулів навчального плану, що відображає різноманітність та включення Професійних компетенцій у сфері різноманітності та включення Знань і навичок, пов'язаних з розширеним розумінням громадянства
Ефективне спілкування в інформаційну епоху	Використання інформаційних технологій як джерела навчання і комунікації, вербальних та невербальних комунікативних навичок, удосконалених завдяки різноманітному середовищу
Ефективна робота в команді та групах	Поєднання розуміння різноманітності та необхідності включення Роботи в команді, групових дискусій та оцінювання для досягнення результатів навчання
Незалежність та навчання впродовж життя	Підтримки студентів у процесі особистісного та професійного розвитку Регулярної оцінки досягнень та накопиченого досвіду в житті студента
Успішність студентів та можливість працевлаштування	Моніторингу та оцінки студентських досягнень Розвитку потенціалу й передачі навичок для вирішення різноманітних професійних ситуацій

Розділ 7. Працевлаштування

Університет пишається тривалою історією прикладної, міждисциплінарної освіти з акцентом на можливість працевлаштування випускників. Університет визнає, що студенти набувають досвіду роботи і навички з працевлаштування до або в період навчання. Такі пов'язані з роботою можливості мають бути чітко інтегровані в навчальні програми з метою надання допомоги студентам максимізувати потенціал свого майбутнього працевлаштування.

Працевлаштування залежить від успіху студентів у використанні знань на практиці, особистісного потенціалу, самосвідомості, готовності до взаєморозуміння і мотивації.

Працевлаштуванню сприяє розроблення та здійснення програм, які визначають і інтегрують відповідні, пов'язані з роботою, освітні можливості у процес навчання студентів. Це розвиває впевненість студента і вміння продемонструвати результати навчання в різних обставинах, виконуючи майбутні професійні ролі (табл. 8).

Таблиця 7

ВПЛИВ ЗАХОДІВ ЗІ СТИМУЛЮВАННЯ УСПІХУ СТУДЕНТІВ НА НАВЧАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Основні результати навчання, які очікуються від студентів	Для досягнення цих результатів упроваджуються заходи з підтримки студентів
Предметні та професійні знання	Студенти навчаються на курсах і програмах, які відповідають їх здібностям і кар'єрним очікуванням
Ефективне спілкування в інформаційну епоху	Студенти достатньо підготовлені до розвитку необхідних знань, наприклад у використанні відповідних ІКТ
Ефективна робота в команді та групах	Студенти отримують як академічну, так і особистісну підтримку, щоби брати участь у груповій та спільній проектній роботі
Незалежність та навчання впродовж життя	Студенти достатньо підготовлені, аби прогресивно використовувати оцінку інших студентів, та самооцінку для покращання особистісного розвитку
Успішність студентів та можливість працевлаштування	Студенти отримують необхідні рекомендації й підтримку для завершення курсів і програм, які відповідають їх здібностям та кар'єрним очікуванням

Таблиця 8

ВПЛИВ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ НА НАВЧАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Основні результати навчання, які очікуються від студентів	Працевлаштування впливає на навчальні результати шляхом надання студентам можливостей
Предметні та професійні знання	Отримати глибоке розуміння професійної діяльності та застосування предметних знань завдяки програмам підвищення кваліфікації, стажування та надання вакансій
Ефективне спілкування в інформаційну епоху	Ефективно працювати з іншими та застосувати ключові навички в умовах життя і роботи в різноманітному суспільстві Демонструвати відповідні компетенції застосування ІКТ-технологій, які мають відношення до зайнятості
Ефективна робота в команді та групах	Розвивати ефективні комунікативні навички Застосовувати ці навички в умовах життя і роботи в різноманітному суспільстві Цінити внески інших людей у діяльність команди
Незалежність та навчання впродовж життя	Розвивати самоусвідомлення та самооцінку студентів Демонструвати розуміння вимог щодо працевлаштування та етичних цінностей Брати участь у позапрограμній діяльності з метою покращання перспектив з працевлаштування Брати участь у волонтерській діяльності
Успішність студентів та можливість працевлаштування	Вивчати модулі, які передбачають специфічні можливості для опанування навичок, необхідних для працевлаштування Співвідносити план особистісного розвитку з перспективами працевлаштування